

Kommunur brúka triðing meir

Í 2005 brúktu kommunurnar í Føroyum 1,42 milliardir krónur til rakstur og iløgur. Tvey ár seinni, í 2007, var nýtslan vaksin til 1,7 milliardir, ið er ein vøkstur við 352 milliónum krónum. Skattainntøkurnar eru í sama tíðarskeiði vaksnar við 228 milliónum krónum. Í 2007 var skattainntøkan 1,39 milliardir krónur, sum er nakað minni enn útreiðslurnar vóru hetta árið. Í 2006 var nettoskuldin 131 milliónir, men í 2007 var hon 202 milliónir. Hetta skrivar Hagstovan á heimasíðu síni.

Facebook: Ikki meira enn 5000 vinir

Katie Price – vanliga nevnd Jordan – fór yvir marki, og hevur júst upplivað at verða blaka út av Facebook. Hetta skrivar bretska blaði The Sun. Vanliga kunnu fyrirkøpur, stovnar og felagsskapir fyri vælgerandi endamál fáa loyvið til at fara upp um vana markið sum sigur 5000 vinir, men hetta er ikki gjørligt hjá einstaklingum, óansæð hvør viðkomandi er. Modellin Jordan hevur ongarnar ætlanir um at góðtaka reglugerðina hjá Facebook, og hon stríðist nú fyri at fáa sína síðu opnaða aftur. - Eg havi sett meg í samband við Facebook, og havi biðið tey um at síggja tær reglugerðir tey hava revsa meg eftir. So lætt sleppa tey ikki av við meg, sigur Jordan við The Sun.

53 ára gamla Lisbeth Nebelong hevur skrivað fleiri bókur um privatøkonomi. Hon heldur, at figgjarkreppan er eitt gilt høvi at rudda út í privatøkonomiskum ónóllum

Fíggjarkreppan er ikki endin á lívinum

So leingi tú hevur starv, og ikki ætlar at keypa ella selja hús, og heldur teg frá ovurnýtslu, so er ongin vandi, sigur serfrøðingurin í privatøkonomi og føroyavinurin, Lisbeth Nebelong

BRÚKARAMÁL

Rigmor Dam
rigmor@sosialurin.fo

Fíggjarkreppan er eitt gilt høvi at venda privatu fíggjastýringini frá ovurnýtslu og undirskoti, til javnvág og helst eisini yvirskot.

Hetta heldur danski føroyavinurin og rithøvundurin Lisbeth Nebelong, sum eisini er serfrøðingur í privatøkonomi.

Nú fíggjarkreppan nærkast, er hon fastur gestur hjá donskum miðlum, sum prátta við hana um privatøkonomi. Har hevur hon nógv góð ráð til, hvussu vit kunnu halda skil á privatu

fíggjarstøðuni, og hon heldur ikki, at vit hava orsök til at fara í panikk.

- So leingi tú hevur starv, og ikki ætlar at keypa ella selja hús, og heldur teg frá ovurnýtslu, so er ongin vandi. Tvørturímóti kunnu

vit fáa nakað positivt burtúr kreppuni, sigur Lisbeth Nebelong, sum júst nú skrivar sjeyndu bókinu um privatøkonomi. Við Kup! hjá Ekstra Blaðnum forkláar hon, at meðan vit seinastu árinu hava lænt pening til forbrúk, fara vit komandi árinu at spara upp til forbrúk.

- Kreppan kann vera eitt gilt høvi til at fáa skil á fíggjarstøðuni. At fáa bukt við ringar vanar og ovurnýtslu, sigur hon.

– Tú hugsar ongantíð so nógv um pengar, sum tá tú ongar hevur!

Lumpa okkum sjálvi

- Ikki brúka fleiri pengar, enn tú eigur. Tú lumpar teg sjálva, um tú sigur teg ongan áhuga hava fyri pengum og fíggjarviðurskiftum. At vera aftur úr við rokningum og at hava undirskot ger, at pengarnir, sum ikki eru, altíð eru í fakus. Við yvirskoti er óneyðugt at brúka orkuna til stúran.

Mangir lókir smáir..

Við at goyma allar kvittanir og halda roknskap, kanst tú síggja eitt mynstur í brúkinum. Kanska keypir tú ov nógv sodavatn ella góðgæti, ella gongur ov ofta í býnum. Har er nógv at spara við at keypa stórt inn og fylla frystaran. Eisini við at droppa fast-food. Kanna eftir, um tú kanst fáa betri avtalur um telefon, internet, tryggingar ella fitness.

Hav reiðan pening

Tak eina fasta upphædd út um vikuna. So hevur tú bara reiðan pening, og hevur ikki ráð til óneyðugar freistingar, tá tú keypir inn. Hevur tú gjaldskort, so brúka tað sum minst. Tað gevur eina falskan tryggleika og eina kenslu av, at tú eigur fleiri pengar, enn veruleikin er.

Onki yvirtrekk

Gjaldskort sum eitt nú Visa Electron og Maestro kunnu ikki yvirtrekkjast, tí tey hava salduftirlit. Hetta gevur brúkarum eitt amboð til at varðveita stýringina.

Hvussu við kassakreditti?

Kassakredittur er eitt fínt amboð, um hann verður brúktur til at savna og gjalda niður skuld frá til dømis kontokortum. Ella sum ein stuðul, meðan tú kemur uppundan og fært gjørt tær eina uppsparing. Men kom ikki niður á botn, og minst til, at kassakreditturin er ikki tín peningur. Brúka hann bara í neyðini og ikki til ovurnýtslu.

Keldur: Ekstra Bladet, Costume og sundøkonomi.dk

Klipp kortini sundur

- Hugsu øðrvísi og kreativt, so tað verður stuttligt at hava yvirskot. Droppa kreditt- og kontokort, sum kunnu geva tær eina falska kenslu av, at tú hevur fleiri pengar enn tú í veruleikanum hevur. Tá verður tú eisini meiri tilvitað um, hvat tú brúkar pengarnar til.

Sunn fíggjarstøða

- Sunnur búskapur javnvígar, og hevur helst eisini eitt yvirskot. Tað er ósunt, um ráðini bráðliga ikki eru til óvæntaðar útreiðslur mitt ella síðst í mánaðinum. Við smáskuld, kontokortum og dýrum brúkslánínum er størri vandi fyri undirskoti.

Vanligasti vandin

Vanligasti trupulleikin er, at fólk brúka fleiri pengar enn tey tjena. Yvirtrekk og kassakredittur eru úrslit av ovurnýtslu. Men tað eigur at vera samsvar millum tað, sum vit signalera úteftir, og rútakuvertarnar har heima. Ein kanning hjá Visa vísir, at fólk ikki vita, hvar 12,5 prosent av pengunum fara. Teir hvørva bara út í tóman heim.

At hava uppsparing

Legg peningin til viks beinanvegin lónin kemur inn. Tað nýtist ikki at vera tað stóra. Til dømis geva fimm prosent av mánaðarlønini nokkso fitt árliga.